PRO Kerkrade
T.a.v. dhr. Gorissen en mevr. van Drunen

Gemeente Kerkrade
Markt 33, 6461 EC Kerkrade
Postbus 600, 6460 AP Kerkrade
www.kerkrade.nl
gemeentehuis@kerkrade.nl
Telefoon 14 045

Datum	N.v.t.
Zaaknummer	
Uw kenmerk	
Ambtenaar	
Bijlage(n)	1
Ons kenmerk	26u0008720

Onderwerp: Beantwoording artikel 38 vragen inzake stand van zaken aanpak basisvaardigheden

Geachte heer Gorissen en mevrouw van Drunen,

In uw brief van 14 september 2026 (26i0047845) stelt u artikel 38 Reglement van Orde vragen over de stand van zaken aanpak basisvaardigheden.

Voordat wij overgaan tot het beantwoorden van uw vragen willen wij op een aantal onderwerpen een aanvullende toelichting geven.
Zoals u ook beschrijft in uw brief, nemen wij dit thema serieus, wat ertoe heeft geleid dat in 2024 een integrale aanpak is verkend en voorbereid. Namens het college heeft de verantwoordelijke beleidsambtenaar hierbij gebruik gemaakt van de begeleiding van Stichting Lezen en Schrijven door middel van een ‘Maatwerktraject’. Dit traject is een interventie die gemeenten helpt om vanuit meerdere beleidsterreinen de beleidsmatige aanpak van basisvaardigheden met elkaar te verbinden. Met als doel een integrale aanpak met een stevig draagvlak. Dit maatwerktraject heeft gemeente Kerkrade begin 2025 afgerond. Met als resultaat een stevige basis voor een integrale aanpak, welke is beschreven in het door het college vastgestelde lokale uitvoeringsplan ‘Iedereen Vaardig 2025-2027’. Gemeente Kerkrade zet hiermee een inspirerend voorbeeld neer, zoals u heeft kunnen lezen in het artikel ‘Aandacht loont’.

De gemeenteraad is proactief en frequent geïnformeerd over de ontwikkelingen op het thema basisvaardigheden. Uw vragen worden deels beantwoord door informatie die eerder met de gemeenteraad is gedeeld:

- Op 6 mei 2025 heeft een openbare informatiebijeenkomst plaats gevonden om de raad te informeren over de actuele stand van zaken: Opname aanpak basisvaardigheden
- Op 8 juli 2025 is uw raad geïnformeerd over het vastgestelde ‘Regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030’: Raadsinformatiebrief Regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030
- Op 24 oktober 2025 is uw raad met een informatiebrief geïnformeerd over de status van het opstellen van het ‘Regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg’ en

het lokale uitvoeringsplan “Iedereen Vaardig’: informatiebrief Aanpak Basisvaardigheden Kerkrade

- Op 5 december 2025 heeft uw raad het door het college vastgestelde lokale uitvoeringsplan ontvangen: raadsinformatiebrief uitvoeringsplan 'Iedereen Vaardig 2025-2027'
- Op 9 september 2026 is uw raad geïnformeerd over de tussentijdse stand van zaken over de uitvoering van het regioplan Zuid-Limburg en het lokale uitvoeringsplan ‘Iedereen Vaardig’: raadsinformatiebrief Stand van zaken aanpak basisvaardigheden

Waar van toepassing zullen wij in de beantwoording van uw vragen verwijzen naar eerder gedeelde informatie.

In uw inleiding refereert u naar de cijfers van het dashboard www.BasisvaardighedenInZicht.nl. Het dashboard Basisvaardigheden In Zicht is inderdaad een nuttige indicatiebron, maar er moeten wel een aantal kanttekeningen bij het gebruik van deze cijfers geplaatst worden:

- Ten eerste zijn het geen rechtstreeks gemeten percentages per gemeente. Het gaat om een modelmatige schatting, gebaseerd op een beperkte landelijke steekproef, aangevuld met demografische kenmerken (bijvoorbeeld opleidingsniveau). De waarden voor op gemeenteniveau zijn schattingen op basis van deze kenmerken. De cijfers kunnen dus niet als absolute waarheid gezien worden. Tevens wordt het PIAAC onderzoek, dat ten grondslag ligt aan dit dashboard, maar eens per 10 jaar uitgevoerd.
- Ten tweede is deze bron om vergelijkbare redenen niet te gebruiken als nulmeting. Ook al verbeteren feitelijk de basisvaardigheden, zou het mogelijk kunnen zijn dat deze effecten niet in het dashboard zichtbaar zijn. De waarde is immers gebaseerd op onderliggende demografische kenmerken. Als er namelijk niks verandert in deze demografische parameters, zal de geschatte waarde op basis van deze gegevens niet wijzigen.

Ook geeft u aan dat u voorstelt om een verkenningsbijeenkomst te organiseren om in gesprek te gaan over de aanpak basisvaardigheden. Het college is voornemens een raadsinformatiebijeenkomst te organiseren rondom het thema taal en basisvaardigheden. We betrekken hierbij nadrukkelijk de sociaal-maatschappelijke partners die op dit thema actief zijn, zoals de bibliotheek. Tijdens deze avond zal er ruimte voor dialoog zijn.
In afstemming met de griffie en de samenwerkingspartners wordt hiervoor een datum vastgesteld en wordt de raad uitgenodigd.

Onderstaand geven wij een antwoord (niet vetgedrukt) op de door u gestelde vragen (vetgedrukt).

Voortgang van de aanpak

1. Wat is de actuele stand van zaken van de integrale aanpak laaggeletterdheid in Kerkrade? Wij verzoeken u daarbij in te gaan op de opbrengsten van het doorlopen Maatwerktraject en op de concrete stappen die sinds 2024 zijn gezet binnen de speerpunten Participatie, Welzijn en communicatie.

Voor de actuele stand van zaken van de aanpak basisvaardigheden verwijzen wij u naar de Raadsinformatiebrief die uw gemeenteraad heeft ontvangen op 9 september 2026**:** raadsinformatiebrief Stand van zaken aanpak basisvaardigheden. In deze raadsinformatiebrief wordt u geïnformeerd over de actuele stand van zaken van het 'Regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg 2025-2030' (hierna regioplan) en het lokale uitvoeringsplan 'Iedereen vaardig 2025-2027 (hierna lokaal uitvoeringsplan).

Zoals beschreven in de inleiding is het Maatwerktraject begin 2025 afgerond met als concreet resultaat een integraal plan van aanpak dat is beschreven in het lokaal uitvoeringsplan. Het speerpunt participatie is gekoppeld aan de uitvoeringslijn 'Basisvaardigheden & Werk', het speerpunt Welzijn komt integraal terug in alle uitvoeringslijnen en het speerpunt communicatie is gekoppeld aan de uitvoeringslijn 'Inclusie met heldere taal'.

2. Welke doelen heeft het college zich voor deze bestuursperiode gesteld op het gebied van basisvaardigheden, welke daarvan zijn inmiddels behaald of in gang gezet, en hoe verhouden deze zich tot de doelstelling uit het coalitieakkoord?

In het coalitieakkoord heeft het college zich ten doel gesteld om de basisvaardigheden van inwoners te versterken. Daarbij gaat het om het verbeteren van de vaardigheden op het gebied van lezen, schrijven en rekenen. Het coalitieakkoord benoemt dat laaggeletterdheid ook in onze gemeente een belangrijk aandachtspunt is. Om deze problematiek aan te pakken, is gekozen voor een integrale aanpak in samenwerking met externe partners.
Een belangrijke stap hierin is de vaststelling van het regioplan in 2025. In dit regioplan zijn de gezamenlijke ambities en uitgangspunten voor de aanpak van basisvaardigheden binnen de regio vastgelegd. Vervolgens is op basis van dit regioplan in 2025 een lokaal uitvoeringsplan opgesteld en vastgesteld. Hierin zijn de regionale doelstellingen vertaald naar activiteiten voor de gemeente.

Hoewel de effecten op het verbeteren van basisvaardigheden zich veelal pas op langere termijn laten zien, kan worden vastgesteld dat de aanpak inmiddels in gang is gezet. Om deze doelen te realiseren zijn reeds diverse activiteiten in gang gezet. Zo wordt samengewerkt met regionale en lokale partners aan het signaleren en doorverwijzen van inwoners met beperkte basisvaardigheden, worden educatieve trajecten aangeboden en wordt gewerkt aan een netwerk waarin organisaties gezamenlijk optrekken in het versterken van basisvaardigheden.

Het college ziet de ambities uit het regionale plan en het lokale uitvoeringsplan als een concrete uitwerking van de doelstelling uit het coalitieakkoord. Daarmee wordt al uitvoering gegeven aan de ambitie om de basisvaardigheden van inwoners te versterken, vooruitlopend op de verdere uitwerking van het collegeprogramma.

3. Op welke wijze is de aanpak geborgd in formatie en budget, en in hoeverre acht het college de huidige capaciteit toereikend voor de omvang van de opgave? Wij verzoeken u dit te onderbouwen.

De aanpak van basisvaardigheden is geborgd binnen de bestaande beleids- en uitvoeringsstructuren van de gemeente en wordt uitgevoerd in samenwerking met diverse maatschappelijke en onderwijspartners.

Voor kinderen vormt het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) een belangrijk financieel kader. Vanuit deze middelen worden activiteiten gefinancierd die bijdragen aan het voorkomen en verminderen van onderwijsachterstanden bij kinderen tot 12 jaar, waaronder Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en leesbevorderingsactiviteiten. Bij nieuwe initiatieven of uitbreiding van bestaande activiteiten moet steeds een afweging worden gemaakt tussen de beleidsdoelstellingen en de beschikbare financiële ruimte.

Voor volwassenen is het formele educatieaanbod geborgd via de rijksmiddelen Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), waarmee onder meer de trajecten van Vista Taal+ worden bekostigd. Daarnaast is het informele aanbod op het gebied van taal- en basisvaardigheden ondergebracht binnen de structurele subsidierelatie met de bibliotheek. De benutting van deze middelen in de afgelopen jaren laat zien dat het huidige aanbod financieel uitvoerbaar is binnen de beschikbare budgetten.

Het project Taalrijke Start wordt gefinancierd vanuit een provinciale subsidie die loopt tot en met 2027. Tussentijdse rapportages aan de provincie laten zien dat het project zowel inhoudelijk als financieel op schema verloopt.

Ten aanzien van de capaciteit geldt dat de uitvoering van de huidige doelstellingen uit het regionale beleidskader en het lokale uitvoeringsplan basisvaardigheden binnen de bestaande formatie kan worden gerealiseerd en belegd bij de beleidsmedewerkers van domein Burger en de communicatieadviseurs gekoppeld aan domein Burger. De coördinatie op de aanpak ligt bij een beleidsmedewerker van domein Burger. De uitvoering is nadrukkelijk gebaseerd op samenwerking tussen gemeentelijke beleidsterreinen en externe partners, waardoor expertise en uitvoeringskracht worden gebundeld.

Tegelijkertijd vraagt de omvang van de opgave om voortdurende aandacht. Met name de verdere doorontwikkeling van een begrijpelijke gemeentelijke communicatie, zoals het herschrijven van standaardbrieven en het taalvriendelijker maken van processen en dienstverlening, vraagt extra inzet van uitvoerende afdelingen. Om die reden wordt de uitvoering van onderdelen van het lokale uitvoeringsplan gefaseerd opgepakt, waarbij steeds een afweging wordt gemaakt tussen de beschikbare capaciteit en andere gemeentelijke prioriteiten.

Het college acht de huidige capaciteit toereikend voor de uitvoering van de bestaande plannen en ambities. Daarbij merken wij wel op dat zowel gemeentelijke budgetten als rijksmiddelen landelijk onder druk staan. En mede door het succes van onze aanpak, het aantal deelnemers aan zowel formele als informele trajecten een gestage groei laat zien. Dit maakt dat de huidige situatie geen garantie biedt voor de toekomstige uitvoerbaarheid als de vraag naar ondersteuning verder toeneemt of beschikbare middelen afnemen.

4. Op welke wijze meet het college de resultaten van de aanpak, en welke indicatoren en gegevensbronnen, waaronder het dashboard BasisvaardighedenInZicht en de inzichten vanuit Vie, worden daarbij gebruikt om voortgang en effect zichtbaar te maken?
Er zijn geen data beschikbaar om betrouwbare uitspraken te doen over het feitelijke aantal inwoners met lage basisvaardigheden. Het is ook onmogelijk om deze doelgroep betrouwbaar en volledig in kaart te brengen, juist omdat deze doelgroep met enquêtes en onderzoek niet volledig bereikt kan worden. Ter vergelijking: ook het dashboard Basisvaardigheden In zicht is niet gebaseerd op een feitelijke telling/statistiek, maar op een schatting.

Vandaar dat wij als gemeente Kerkrade de focus liggen op bereik en effectiviteit. Oftewel, op de inwoners die wij met onze programma's bereiken, en de effectiviteit van deze programma's voor deze mensen. Een aantal voorbeelden van indicatoren zijn:

- Het aantal unieke deelnemers Taal+-deelnemers bij Vista, inclusief onderscheid naar NT1 en NT2;
- De impactmonitor Sociale Inclusie, jaarlijks afgenomen bij Vista-deelnemers (door Prof. Maurice de Greef).
- Het aantal deelnemers aan activiteiten van de bibliotheek, zowel activiteiten voor volwassen, voor kinderen als ook gezinnen.
- Voor het onderwijs en kinderopvang worden specifieke landelijke en regionale monitoringsinstrumenten gebruikt, onder andere gericht op de taalontwikkeling, zoals: de onderwijsmonitor Limburg, Parkstadmonitor Onderwijs en Kind-ontwikkeling, VVE-indicaties in gezondheidsatlas Zuid-Limburg en het PISA onderzoek. Van belang om te weten is dat:
    - Deze zijn bedoeld om de ontwikkeling van individuele kinderen te volgen en het pedagogisch en onderwijskundig handelen daarop af te stemmen. De gemeente gebruikt deze individuele gegevens niet als eigen monitoringsinstrument.
    - Daarbij kunnen de cijfers van het dashboard niet in verband worden gebracht met deze cijfers. Het dashboard richt zich namelijk op de beroepsbevolking. De verschillende bronnen hebben ieder hun eigen functie en zijn niet zonder meer één-op-één te verbinden.
    - Voor VVE wordt gekeken naar onder meer het bereik van doelgroepkinderen, tijdige start, deelname, de doorgaande lijn naar het basisonderwijs en de kwaliteit en resultaten van de uitvoering. BCO-Onderwijsadvies brengt het bereik en de resultaten van de voor- en vroegschool in beeld.

In de raadsinformatiebrief Stand van zaken aanpak basisvaardigheden van 9 september vindt u cijfers op een aantal van bovenstaande indicatoren.
Wij realiseren ons dat de werkelijke maatschappelijke effecten van de aanpak pas op langere termijn zichtbaar worden en niet per definitie zichtbaar zijn binnen één beleidsterrein. Lage basisvaardigheden kunnen3/we3namelijk direct en indirect doorwerken op verschillende terreinen. Zie voor meer toelichting het lokaal uitvoeringsplan. Ook dit is een reden dat het zeer lastig is om eenduidige indicatoren en streefwaarden te bepalen. Daarnaast vraagt het versterken van basisvaardigheden om een langdurige en consistente inzet. Het doorbreken van schaamte, het bereiken en motiveren van inwoners om deel te nemen aan aanbod en het daadwerkelijk ontwikkelen van nieuwe vaardigheden is vaak een proces van meerdere jaren. Daarnaast verschillen de leerbehoeften en cognitieve ontwikkelmogelijkheden per persoon, waardoor het tempo van effect per persoon verschilt.

Deze noodzaak van een lange adem sluit aan bij de uitgangspunten van Vie. Net als bij het versterken van basisvaardigheden zijn ook de effecten van preventie en gezondheidsbevordering niet direct zichtbaar. Veranderingen in gezondheid, gedrag en zelfredzaamheid worden vaak pas op de langere termijn zichtbaar. Daarom richt het college zich niet alleen op het monitoren van effecten, maar ook op het bereik en de deelname aan scholingsaanbod.

5. Over welke nulmeting en streefwaarden beschikt het college om de voortgang aan af te meten, voor zowel volwassenen als jongeren? Indien deze nog ontbreken, op welke wijze en op welke termijn wil het college die alsnog vaststellen?
De voortgang van de aanpak binnen de bovengenoemde programma's kan worden gemonitord om een deel van de effecten van de inzet inzichtelijk te maken. De cijfers van het afgelopen jaar kunnen daarbij als nulmeting dienen. Tegelijkertijd geldt dat bij het meten van effecten meerdere factoren en indicatoren een rol spelen. Zo is het aantal deelnemers aan activiteiten van het (digi)Taalhuis van de bibliotheek in 2025 met 30% gestegen. Tegelijkertijd weten we dat deelnemers vaak ook blijven deelnemen wanneer hun vaardigheden al zijn verbeterd, omdat de activiteiten daarnaast voorzien in sociale ontmoeting. Daarmee dragen deze activiteiten niet alleen bij aan het versterken van basisvaardigheden, maar ook aan andere gemeentelijke ambities, zoals het voorkomen en verminderen van eenzaamheid.
Aangezien verschillende onderdelen binnen de regionale en lokale aanpak pas vanaf 2025/2026 worden gemonitord, achten wij het verstandig om de resultaten in eerste instantie enkel te monitoren. Voor onderdelen die we sinds 2025/2026 volgen, kunnen de eerste resultaten als vertrekpunt dienen. Voor heel Kerkrade hebben we geen betrouwbare nulmeting. Bij de evaluatie eind 2027 ter voorbereiding op het nieuwe uitvoeringsplan, kunnen we bekijken welke streefwaarden we voor een volgend uitvoeringsplan willen opnemen.

De opgave in volle breedte

6. De PISA-cijfers laten zien dat de leesvaardigheid van 15-jarigen landelijk verder daalt.
Op welke wijze vertaalt het college deze ontwikkeling naar de Kerkraadse situatie, en welke inzet pleegt de gemeente samen met scholen, kinderopvang en voorschoolse educatie om te voorkomen dat kinderen en jongeren met een taalachterstand of laaggeletterd het onderwijs verlaten?
De ontwikkeling van de leesvaardigheid onderstreept het belang om al op jonge leeftijd te investeren in taalontwikkeling. De gemeente doet dit vanuit het onderwijsachterstandenbeleid onder meer via VVE en door samenwerking met kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, de bibliotheek en onderwijs. Sinds 1 januari 2026 hanteren de Zuid-Limburgse gemeenten dezelfde VVE-criteria en een startleeftijd van 24 maanden.
Daarnaast ondersteunt de gemeente de taal- en leesontwikkeling in het primair onderwijs. Een belangrijk voorbeeld is de Bibliotheek op School, waaraan alle twaalf Kerkraadse basisscholen deelnemen. De aanpak richt zich op leesbevordering, taalontwikkeling en het vergroten van leesmotivatie en leesplezier.
De verantwoordelijkheid voor het taal- en leesonderwijs zelf ligt bij de scholen en schoolbesturen. De gemeente heeft hierin een aanvullende, faciliterende en verbindende rol.

7. Uit de cijfers blijkt dat ongeveer een derde van de laaggeletterde inwoners een kind onder de 18 jaar heeft, waardoor beperkte basisvaardigheden zich van generatie op generatie kunnen doorzetten. Op welke wijze richt de aanpak zich op gezinnen als geheel, bijvoorbeeld via ouder-kindleren en de Kansrijke Start, om die overdracht te doorbreken?
Het voorkomen van intergenerationele overdracht van laaggeletterdheid/ taalachterstanden begint bij een taalrijke omgeving vanaf jonge leeftijd. Zelfs al vanaf de zwangerschap. De taalverwerving begint op het moment dat het gehoor van het kind in de buik van de moeder ontwikkeld is. De belangrijkste basis voor taal wordt dus gelegd in de eerste 1000 dagen. Binnen het project 'Taalrijke Start' dat onderdeel is van Kansrijke Start wordt daarom ingezet op bewustwording van vroege taalverwerving en het ondersteunen van ouders met als doelen:

1. Bewustwording over het belang van vroege taalverwerving;
2. Uniform Parkstad breed basisaanbod op het gebied van taal;
3. Vroegsignalering van taalproblemen en taalondersteuning op maat voor gezinnen in de eerste 1000 dagen.

In bijgevoegd infoblad wordt de aanpak Taalrijke Start kernachtig toegelicht.

Ook is er een integrale verbinding gemaakt met het programma Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Er wordt niet alleen gekeken naar het kind, maar ook naar de betrokkenheid van ouders en de thuissituatie.

De gezinsaanpak is momenteel volop in ontwikkeling en heeft expliciet als doel de intergenerationele overdracht van laaggeletterdheid te doorbreken. Daarbij wordt ingezet op het versterken van basisvaardigheden binnen het gezin als geheel, zodat ouders beter in staat zijn de taal- en leesontwikkeling van hun kinderen te ondersteunen.

De verdere uitwerking van de gezinsaanpak en de samenhang met programma's zoals Taalrijke Start en Kansrijke Start zijn opgenomen in het Regioplan en het lokale uitvoeringsplan. Hierin wordt beschreven hoe partners gezamenlijk werken aan een integrale aanpak die gericht is op het doorbreken van de overdracht van laaggeletterdheid van generatie op generatie.
In de raadsinformatiebrief Stand van zaken aanpak basisvaardigheden wordt in dit verband onder meer aandacht besteed aan initiatieven en hun tussentijdse resultaten zoals Taalrijke Start, BoekStart, de VoorleesExpress en diverse ouder-kindactiviteiten. Deze activiteiten bieden ouders praktische handvatten om thuis actief bij te dragen aan de taal- en leesontwikkeling van hun kinderen. Ook de Bibliotheek op School draagt bij aan het bevorderen van leesplezier en een positieve leescultuur.

8. Ruim de helft van de laaggeletterde inwoners heeft Nederlands als moedertaal en een aanzienlijk deel is aan het werk. Hoe zorgt het college ervoor dat de aanpak álle doelgroepen bereikt, zowel NT1 als NT2 en zowel werkenden als werkzoekenden en mensen zonder werk. Welke rol spelen werkgevers en de leer-werklijnen daarbij?
Binnen ons ontwikkelcentrum Flexiforum zijn basisvaardigheden een integraal onderdeel van de re-integratie- en ontwikkelaanpak. Op basis van de ondersteuningsbehoefte worden inwoners doorverwezen naar passende ondersteuning, bijvoorbeeld via de bibliotheek of VISTA College. Hiermee wordt zowel ingezet op inwoners met Nederlands als moedertaal (NT1) als op inwoners voor wie Nederlands de tweede taal is (NT2). Daarnaast verzorgt VISTA College wekelijks lessen basisvaardigheden op locatie bij het Flexiforum. Deze ondersteuning loopt parallel aan de leer-werklijnen, zodat inwoners tegelijkertijd kunnen werken aan hun basisvaardigheden en hun ontwikkeling richting werk.
Ook voor inwoners die al aan het werk zijn, is er aandacht voor basisvaardigheden. Binnen het LLO-Collectief Zuid-Limburg (Leven Lang Ontwikkelen) werken we samen met onder andere werkgevers, UWV en onderwijsinstellingen aan een samenhangende aanpak waarin leren, ontwikkelen en de arbeidsmarkt met elkaar worden verbonden. Voor aanvullende informatie verwijzen wij u naar de raadsinformatiebrief Stand van zaken aanpak basisvaardigheden van 9 september 2026.

9. Een deel van de inwoners met beperkte basisvaardigheden is ouder, waaronder de groep van 66 tot 75 jaar. Op welke wijze houdt de aanpak rekening met ouderen, voor wie schriftelijke en digitale communicatie een extra drempel kan vormen, en hoe worden zij bereikt en ondersteund?
De aanpak basisvaardigheden houdt rekening met ouderen, voor wie schriftelijke en digitale communicatie soms een extra drempel kan vormen. Daarom zetten we niet

alleen in op het versterken van vaardigheden, maar ook op het verder toegankelijk maken van onze dienstverlening.

De bibliotheek biedt specifiek aanbod voor senioren die hun taal- of digitale vaardigheden willen verbeteren. Op een laagdrempelige manier kunnen zij hier werken aan hun basisvaardigheden en hun zelfredzaamheid vergroten.
Daarnaast werkt de gemeente aan het gebruik van begrijpelijke taal. Deze aanpak is gericht op alle inwoners, maar is juist voor ouderen en andere inwoners met beperkte basisvaardigheden van grote waarde. Hoewel de gemeente steeds meer digitaal werkt, blijft het mogelijk om zaken op papier te ontvangen en per post te communiceren. Ook werkt de gemeente steeds meer met visuele communicatie zoals infographics.

Een belangrijke uitvoeringslijn binnen het lokale uitvoeringsplan is het beter bereiken van inwoners die moeite hebben met basisvaardigheden. Dit doen we door de kennis en bewustwording van professionals en vrijwilligers te vergroten op plekken waar inwoners regelmatig komen, de zogenoemde vindplaatsen. Denk hierbij aan maatschappelijke voorzieningen zoals de Ruilwinkel, buurtkamers en andere ontmoetingsplekken in de wijk.
Door professionals en vrijwilligers beter te leren signaleren wanneer iemand moeite heeft met lezen, schrijven, rekenen of digitale vaardigheden, kunnen inwoners sneller worden doorverwezen naar passende ondersteuning. De voorbereiding van deze scholing is momenteel gestart. Het streven is om eind 2026 met deze scholing te starten.

Met deze combinatie van passend aanbod voor senioren, begrijpelijke communicatie, het behoud van niet-digitale contactmogelijkheden en een betere signalering op vindplaatsen, proberen we ook oudere inwoners goed te bereiken en te ondersteunen.

Begrijpelijke overheid en gezondheid/zorg

10. Op welke wijze verlaagt het college drempels die bewoners kunnen ervaren in de communicatie met de gemeente?
Het college verlaagt communicatieve drempels door actief in te zetten op begrijpelijke taal in de breedste zin van het woord. Dit proces wordt onder andere intern gestuurd door onze afdeling Communicatie in lijn met de uitvoeringslijn ‘Inclusie met heldere taal’ zoals beschreven in het lokale uitvoeringsplan. Ook binnen het project ‘Nieuwe visie op Dienstverlening’ is aandacht voor persoonlijke ondersteuning aan onze balies en is onze website in 2025 vernieuwd.
Door drempels in onze communicatie te verlagen, zorgen we er niet alleen voor dat de overheid toegankelijker wordt, maar ook dat inwoners beter de weg weten te vinden naar het brede aanbod van de gemeente zoals de wijkteams van Impuls, de bibliotheek en de Geldwijzer Winkel.

11. Wat is de stand van zaken van de ambitie om alle communicatie van de gemeente naar inwoners, waaronder brieven, formulieren en verordeningen, te herschrijven in begrijpelijke taal, en op welke termijn verwacht het college dit af te ronden?
Zoals beschreven in het lokale uitvoeringsplan is ‘Inclusie met heldere taal’ een van de uitvoeringslijnen in de integrale aanpak. De voortgang hierop wordt beschreven in raadsinformatiebrief Stand van zaken aanpak basisvaardigheden van 9 september 2026.
De ambitie om alle gemeentelijke communicatie, waaronder brieven en formulieren te herschrijven in begrijpelijke taal, wordt fasegewijs aangepakt. Gezien de omvang en de juridische complexiteit van sommige documenten, is gekozen voor een stapsgewijze aanpak om de kwaliteit en zorgvuldigheid te bewaken. Veelgebruikte brieven en formats krijgen daarbij als eerste aandacht, met ondersteuning van de schrijfcoaches en de afdeling communicatie.

Zoals beschreven in het antwoord op vraag 3, vraagt dit extra inzet en is het van belang om aandacht te houden voor de balans in inzet, beschikbare capaciteit en andere gemeentelijke prioriteiten. Een harde eindtermijn is hierdoor niet direct te geven.

12. Beperkte basisvaardigheden kunnen in de zorg en in de communicatie over gezondheid leiden tot misverstanden, minder goede gezondheidsuitkomsten en grotere gezondheidsverschillen. Op welke wijze verbindt het college de aanpak van laaggeletterdheid met het gezondheids- en preventiebeleid, waaronder Vie, zodat informatie over gezondheid en zorg voor iedereen begrijpelijk is?
Het college erkent de directe relatie tussen basisvaardigheden en gezondheid. Beperkte basisvaardigheden kunnen ertoe leiden dat inwoners gezondheidsinformatie minder goed begrijpen, moeite hebben met het vinden van passende ondersteuning of minder goed in staat zijn om regie te voeren over hun eigen gezondheid. Omdat de inzet van de gemeente en Vie voor een belangrijk deel gericht is op preventie en gezondheid, is de aanpak van laaggeletterdheid hier onlosmakelijk mee verbonden.
Binnen Vie ligt de nadruk op het toegankelijk maken van informatie voor inwoners en het vergroten van de bewustwording bij professionals. Daarbij wordt ingezet op begrijpelijke communicatie over gezondheid, leefstijl en preventie. Ook worden professionals ondersteund in het herkennen van signalen die kunnen wijzen op beperkte basisvaardigheden en in het wegwijs maken van inwoners naar passende ondersteuning. Er wordt daarbij intensief samengewerkt met de Bibliotheek en het (digi)Taalhuis, waar inwoners terechtkunnen voor laagdrempelige ondersteuning en scholingsaanbod, zoals de training *DigiVitaler*. Een integrale aanpak van basisvaardigheden draagt daarmee direct bij aan het versterken van gezondheidsvaardigheden en het verkleinen van gezondheidsverschillen.

Deze lokale preventie-inzet sluit aan op bredere ontwikkelingen in de zorg, waar de snelle digitalisering (zoals patiëntenportalen) extra vaardigheden van burgers vraagt. Daarnaast werken ook zorgpartijen aan het verbeteren van de zorg voor mensen met beperkte basisvaardigheden. Binnen de structurele afstemming van Vie met (zorg)partners zoals het Zuyderland ziekenhuis haken we actief aan op bestaande initiatieven, zoals het fysieke DigiPunt en het Taalpunt van Zuyderland, om de warme overdracht tussen zorg, welzijn en taalondersteuning te borgen.
Zorgpartijen worden ook ondersteund door de ‘Verbinder Basisvaardigheden & Gezondheid’, gefinancierd vanuit de WEB-gelden. Deze verbinder heeft als specifieke opdracht om de bewustwording over beperkte basisvaardigheden binnen de zorg te vergroten. Daarbij worden medische professionals ondersteund in het herkennen en bespreekbaar maken van basisvaardigheden en worden zij bekendgemaakt met het beschikbare aanbod op het gebied van taal-, digitale en gezondheidsvaardigheden. De eerste focus ligt hierbij bij huisartsenpraktijken. Hierdoor kunnen ook zij patiënten gericht doorverwijzen naar passende ondersteuning.

Samenwerking met ketenpartners

13. Hoe verloopt de samenwerking met de ketenpartners die in de aanpak worden genoemd, waaronder de bibliotheek en het Taalhuis, scholen en kinderopvang, welzijnsorganisaties, Stichting Lezen en Schrijven en ervaringsdeskundigen, en waar ziet het college ruimte om die samenwerking te versterken?
De samenwerking met de verschillende partners verloopt goed en vormt een belangrijke basis voor de lokale aanpak basisvaardigheden. In Kerkrade bestaat al een breed samenwerkingsnetwerk van kinderopvangorganisaties, scholen, jeugdgezondheidszorg, de bibliotheek en andere maatschappelijke partners. Binnen de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) ligt de nadruk op vroegsignalering, taalontwikkeling en een goede overgang naar het basisonderwijs.

De samenwerking met de bibliotheek is daarbij gericht op de brede aanpak van basisvaardigheden. Naast leesbevordering en taalontwikkeling werkt de bibliotheek aan het versterken van taal-, digitale en andere basisvaardigheden van verschillende doelgroepen. De bibliotheek vervult hierin een belangrijke rol met onder andere de Bibliotheek op School, het (Digi)Taalhuis, activiteiten voor ouders en kinderen en aanbod voor volwassenen en senioren. Alle twaalf Kerkraadse basisscholen nemen deel aan de Bibliotheek op School. Ook wordt in de voorschoolse periode samengewerkt rondom initiatieven als BoekStart, de VoorleesExpress en diverse ouder-kindactiviteiten. Deze activiteiten versterken elkaar en dragen bij aan een doorgaande lijn in de ontwikkeling van basisvaardigheden.

Stichting Lezen en Schrijven is een belangrijke partner binnen de aanpak. De stichting heeft eerder ondersteuning geboden bij het maatwerktraject dat heeft geleid tot de ontwikkeling van een integrale aanpak van basisvaardigheden. Op dit moment ondersteunt Stichting Lezen en Schrijven nadrukkelijk bij de verdere ontwikkeling van de gezinsaanpak. Daarnaast kan de gemeente voor expertise en advies altijd een beroep doen op de stichting.

Ervaringsdeskundigen worden op verschillende manieren betrokken. Zo werkt Stichting Lezen en Schrijven intensief samen met ervaringsdeskundigen en worden hun ervaringen en inzichten meegenomen in de ondersteuning die zij bieden. Ook lokaal wordt de inbreng van ervaringsdeskundigen benut. Daarnaast werken we samen met de werkgroep Ongehinderd. Deze werkgroep wordt onder meer betrokken bij vraagstukken rondom communicatie en toegankelijkheid. Hun ervaringen en feedback helpen om informatie en dienstverlening beter aan te laten sluiten bij inwoners die moeite hebben met lezen, schrijven of het begrijpen van informatie.

In het lokale uitvoeringsplan is bovendien de ambitie opgenomen om ervaringsdeskundigen opnieuw een nadrukkelijkere rol te geven bij de ontwikkeling en toetsing van communicatie-uitingen. Daarbij hebben we oog voor het feit dat deze inzet niet vanzelfsprekend verwacht mag worden. Veel ervaringsdeskundigen vervullen deze rol naast werk, een opleiding of andere verplichtingen. Het vraagt daarom om een zorgvuldige aanpak waarin voldoende aandacht is voor begeleiding, ondersteuning en belastbaarheid.

Het college is uitermate tevreden over de huidige samenwerking. Er ligt een solide netwerk van betrokken partners die vanuit hun eigen expertise bijdragen aan het versterken van de basisvaardigheden van inwoners. De grote betrokkenheid en bereidheid om samen op te trekken vormen een sterke basis voor de verdere uitvoering van het regioplan en het lokale uitvoeringsplan. De ruimte voor verdere versterking zit vooral in het nog beter verbinden van bestaande initiatieven, het delen van kennis en ervaringen en het verder uitbouwen van de gezamenlijke aanpak rondom gezinsondersteuning, signalering en doorverwijzing.

14. Hoe verhoudt de Kerkraadse aanpak zich tot het regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg, en welke afspraken zijn daarin regionaal gemaakt over inzet, bereik en monitoring?
Het regioplan sluit aan bij landelijke, provinciale en regionale ontwikkelingen en vormt, volgens het collegebesluit, het nadrukkelijke vertrekpunt voor de lokale aanpak. De regionale afspraken over inzet, bereik en monitoring zijn terug te lezen in het eerder gedeelde Regioplan, dat bestaat uit een ambitiedocument en uitvoeringsplan. In de lokale uitvoering worden deze afspraken aangehouden waar nodig aangevuld.
Een tussentijdse voortgang op de gemaakte afspraken zijn terug te lezen in de raadsinformatiebrief Stand van zaken aanpak basisvaardigheden van 9 september 2026.

15. Welke kansen ziet het college om de aanpak te verbreden naar werkgevers en verenigingen, aansluitend bij de eerdere samenwerking met onder meer Roda JC tijdens de Week van lezen en schrijven?
Het college is positief over de huidige samenwerking met werkgevers, verenigingen en maatschappelijke partners. Er ligt een solide netwerk van betrokken organisaties die vanuit hun eigen expertise bijdragen aan het versterken van de basisvaardigheden van inwoners.

De samenwerking met werkgevers is regionaal geborgd binnen de aanpak Basisvaardigheden en Werk en het LLO-collectief (Leven Lang Ontwikkelen). Binnen deze samenwerkingen wordt gewerkt aan het vergroten van de bewustwording van beperkte basisvaardigheden op de werkvloer en aan het ondersteunen van werknemers bij het versterken van hun taal-, reken- en digitale vaardigheden. Werkgevers spelen hierin een belangrijke rol, omdat zij werknemers kunnen stimuleren om gebruik te maken van passend aanbod en ondersteuning.

Vanuit Bouwsteen 2 van het LLO-collectief is de afgelopen maanden gewerkt aan een werkgeversaanpak. Hierbij lag de nadruk op het opbouwen van een netwerk en het in kaart brengen van kansrijke sectoren. De focus lag op het verbinden van werkgevers, onderwijsinstellingen en arbeidsmarktpartners, met als doel leren en ontwikkelen op de werkvloer duurzaam te stimuleren. De komende periode verschuift de aandacht van verkennen naar uitvoeren, waarbij de opgebouwde netwerken en samenwerkingsverbanden verder worden benut.

Ook verenigingen en maatschappelijke partners worden betrokken bij de aanpak, zij het minder intensief. Hierbij gaat het onder meer om organisaties zoals de VAP, sport- en cultuurcoaches en andere lokale partners die direct contact hebben met inwoners. Waar hun activiteiten aansluiten bij het stimuleren van taalontwikkeling en participatie, wordt actief de samenwerking gezocht.

Voorbeelden hiervan zijn gezamenlijke activiteiten tijdens de Week van Lezen en Schrijven en activiteiten die worden georganiseerd binnen de Vakantiepas. Daarnaast is geïnvesteerd in het vergroten van de kennis en bewustwording van sport- en cultuurcoaches over beperkte basisvaardigheden. Zij kunnen deze kennis vervolgens binnen hun netwerken en verenigingen verder uitdragen en signalen van beperkte basisvaardigheden herkennen.

Het college ziet hierin kansen om het bereik van de aanpak verder te vergroten. Tegelijkertijd kiezen wij ervoor om de beschikbare capaciteit gericht in te zetten op de prioriteiten uit het regioplan en het lokale uitvoeringsplan. Daarom ligt de nadruk op het versterken en verder uitbouwen van bestaande samenwerkingen. Waar zich kansen voordoen om nieuwe partners aan te sluiten of bestaande initiatieven te versterken, zullen deze vanzelfsprekend worden benut. Als voorbeeld hebben sportverenigingen een voorlichting gekregen over het herkennen en bespreken van lage basisvaardigheden tijdens de bijeenkomst ‘Inclusief Sporten’. Op die manier wordt stap voor stap verder gebouwd aan een effectieve en duurzame aanpak van basisvaardigheden.

Evaluatie met de raad en lobby naar het Rijk

16. Op welke wijze en op welk moment evalueert het college de aanpak met de raad, zodat de raad kan meesturen op de vraag welke stappen de komende jaren nodig zijn?
Op 9 september heeft de raad een tussentijdse voortgang ontvangen. Vanaf 2027 wordt de regionale en lokale aanpak jaarlijks geëvalueerd en zal in de eerste helft van het

kalenderjaar een voortgangsrapportage worden opgesteld en aangeboden. In de evaluatie wordt zo integraal mogelijk gekeken en wordt een koppeling gemaakt met resultaten van relevante ontwikkelingen en projecten zoals 'Taalrijke Start', de Impactmonitor 'Sociale Inclusie', welke door professor de Greef, leerstoelhouder van de UNESCO Leerstoel Volwasseneneducatie, jaarlijks wordt afgenomen bij Vistastudenten, de Educatieve Agenda Parkstad, de Bibliotheek op School en het bereik van de bibliotheek.

17. In hoeverre is het college bereid de raad periodiek, bijvoorbeeld jaarlijks, te informeren over voortgang en resultaten, gekoppeld aan de doelstellingen uit het coalitieakkoord en het regioplan Basisvaardigheden Zuid-Limburg? Zo ja, in welke vorm? Zo nee, waarom niet?
Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 16 en beschreven in raadsinformatiebrief Stand van zaken aanpak basisvaardigheden van 9 september zal de raad jaarlijks geïnformeerd worden op de voortgang door middel van een raadsinformatiebrief en voortgangsrapportage.

18. Is het college bereid om samen met andere overheden een lobby op te starten naar het Rijk om de omvang van het probleem aan te kaarten en te pleiten voor meer structurele financiering op dit probleem aan te pakken? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?
Het college onderschrijft het belang van de aanpak van basisvaardigheden. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat er zowel landelijk als regionaal reeds veel aandacht is voor dit thema. Vanuit het Rijk worden via verschillende programma's en financieringsstromen middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van basisvaardigheden en wordt het onderwerp actief geagendeerd. Denk hierbij aan de structurele gelden voor het volwassenonderwijs (WEB), de landelijke subsidie LLO-collectief, de subsidiëring van landelijke expertisecentra zoals Stichting Lezen en Schrijven, Stichting ABC en het Expertisepunt Basisvaardigheden en de extra gelden voor het onderwijs gericht op onder andere de financiering van de Bibliotheek op School en de uitvoering van het Masterplan Basisvaardigheden. Vanaf 2027 is een deel van deze gelden structureel geborgd.
Ook binnen onze regio wordt samengewerkt met gemeenten, kinderopvang, onderwijsinstellingen, bibliotheken en maatschappelijke partners om invulling te geven aan deze opgave.

Het college ziet daarom op dit moment geen aanleiding om zelfstandig het initiatief te nemen voor een aanvullende lobby richting het Rijk. Wij vinden het belangrijk om de beschikbare middelen en capaciteit primair in te zetten voor de uitvoering van de bestaande plannen en samenwerkingsafspraken.

Dat neemt niet weg dat wij signalen over knelpunten in de uitvoering, financiële druk of nieuwe ontwikkelingen blijven delen via de bestaande regionale en landelijke overlegstructuren.

19. Welke rol ziet het college voor de gemeenteraad om de aanpak de komende jaren te blijven ondersteunen en waar mogelijk te versnellen?
Het college hecht veel waarde aan de signalerende rol van de raad. Raadsleden staan in contact met inwoners, maatschappelijke organisaties en andere partners en kunnen signalen uit de samenleving onder de aandacht brengen. Dit kan bijdragen aan het verder versterken en waar mogelijk versnellen van de aanpak.
Door gezamenlijk blijvende aandacht te vragen voor het belang van basisvaardigheden en de aanpak breed uit te dragen, kunnen raad, college en maatschappelijke partners bijdragen aan het bereiken van inwoners die ondersteuning nodig hebben en aan het versterken van basisvaardigheden in onze gemeente.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Het College, De secretaris,

dr. T.P. Dassen-Housen R.M.J.S. Stijns

Bijlage(n)
- Infoblad Taalrijke Start